

---

Justitiedepartementet

Enheten för familjerätt och allmän  
förmögenhetsrätt

---

## **En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51)**

*dnr Ju2020/03115/L2*

Allmänna reklamationsnämndens (ARN) huvudsakliga uppgift är att opartiskt pröva tvister mellan konsumenter och företag som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nytthet (konsumenttvister).

Mot bakgrund av nämndens uppdrag har nämnden tagit särskild utgångspunkt i hur den föreslagna lagstiftningen kan komma att tillämpas i nämnden och i domstol och lämnar med detta i beaktande följande synpunkter.

### *Lagens föreslagna struktur*

När det gäller frågan om bestämmelserna i varudirektivet och direktivet om tillhandahållande av digitalt innehåll lämpligast ska delas upp i två separata lagar eller sammanföras i en gemensam lag tillstyrker nämnden utredningens förslag och vill i övrigt lämna följande kommentarer.

Även om köp av varor och tillhandahållande av digitalt innehåll skiljer sig åt på flera sätt anser nämnden att det i rättstillämpningen skulle innebära svåra gränsdragningar för många situationer om bestämmelserna delas upp i två olika lagar. Nämnden instämmer i utredningens bedömning att en fördel med en sammanhållen lag är att den på sikt kan byggas ut i takt med utvecklingen i samhället.

Nämnden instämmer dock även i utredningens bedömning att det finns risk för att konsumenters möjlighet att själva ta del av och förstå lagen kan bli sämre om lagen hålls samman jämfört med om bestämmelserna delas upp i två lagar. Den nackdelen lindras emellertid av att den föreslagna lagen har en kapitelindelning, vilket underlättar för läsaren.

### *Särskilt om strukturen i 10 kap.*

Utredningen har valt att samla de bestämmelser som behövs för att genomföra direktivet om tillhandahållande av digitalt innehåll i ett eget kapitel. Paragraferna i kapitlet består till stor del av hänvisningar till bestämmelser i övriga delar av lagen.

Enligt nämnden innebär den föreslagna lösningen med hänvisningar att kapitlet framstår som svårläst och svåröverskådligt. Exempelvis innehåller 8 § en hänvisning till 1 § som i sin tur hänvisar till en bestämmelse i 4 kap.

Utredningen anser att en väl utbyggd författningskommentar kommer att förenkla tillämpningen av bestämmelserna i kapitlet trots kapitlets svåröverskådliga konstruktion. Nämnden ifrågasätter visserligen inte att en väl utbyggd författningskommentar kommer att underlätta vid rättstillämpningen. Men eftersom det är fråga om en konsumentskyddande lagstiftning finns det anledning att ställa särskilt höga krav på lagtextens begriplighet. Det kan inte förutsättas att konsumenter, eller näringsidkare för den delen, kommer att ta del av författningskommentaren. Det är därför önskvärt att lagtexten är mer lättillgänglig.

Det finns, som utredningen har pekat på, nackdelar även med den lösningen att låta samtliga relevanta bestämmelser finnas i 10 kap. utan hänvisningar. Med hänsyn till att konsumentlagstiftning bör vara lättillgänglig för gemene man anser nämnden att denna fråga bör övervägas ytterligare.

#### *Betalning genom tillhandahållande av personuppgifter, 1 kap. 4 §*

Enligt 1 kap. 4 § ska den föreslagna lagen även gälla för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster om konsumenten i stället för att betala ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när de personuppgifter som tillhandahålls behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav eller för att kunna fullgöra avtalet.

Nämnden konstaterar att avtalstypen är svår att tillämpa på övriga bestämmelser i lagen och att flera av de påföljder som kan göras gällande vid fel, exempelvis att hålla inne betalning och prisavdrag, inte kan komma i fråga när konsumentens motprestation är att tillhandahålla personuppgifter. Det är också oklart vad konsumentens rätt att häva avtalet har för praktisk betydelse i en sådan situation. En konsument som enbart har tillhandahållit sina personuppgifter kan inte "få tillbaka" sina personuppgifter. I många situationer har näringsidkaren dessutom förmodligen redan samlat in och dragit nytta av uppgifterna när hävningen sker. Inte heller bestämmelserna om vilket pris köparen ska betala eller tidpunkten för betalning kan bli aktuella att tillämpa eftersom personuppgifter inte betraktas som ett betalningsmedel. Enligt nämnden finns det därför risk för att det uppfattas som otydligt vad som gäller för den aktuella avtalstypen. Dessa frågor bör därför övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

*Undantaget i 1 kap. 8 §*

När det gäller uppräknningen av undantag i 1 kap. 8 § vill nämnden lämna följande kommentarer.

I paragrafens andra punkt görs undantag från undantaget, vilket gör innebörden svårtillgänglig för läsaren.

Begreppet ”*nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster*” är ett svårtillgängligt begrepp. Det kan därför behöva förklaras i lagtexten, förslagsvis genom något exempel.

Vidare, när det gäller tredje punkten, framstår det inte klart av ordalydelsen vad som avses med ”*andra typer av spel*”. Det kan finnas anledning att förtydliga detta genom att t.ex. lägga till ”*andra typer av spel som omfattas av spellagen*” för att klargöra att t.ex. inte datorspel avses.

Även paragrafens femte punkt framstår som mycket svårtillgänglig för läsaren och kan behöva förklaras ytterligare i lagtexten.

*Köparens särskilda ändamål, 4 kap. 1 §*

I 16 § andra stycket punkten 2 konsumentköplagen föreskrivs att varan, om inte annat följer av avtalet, ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket köparen avsåg att varan skulle användas, om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål. Enligt den motsvarande bestämmelse som föreslås krävs att säljaren vid köpet har godtagit köparens särskilda ändamål.

Utredningen anför att den föreslagna bestämmelsen inte innebär att säljaren uttryckligen måste ange att han eller hon godtar det särskilda ändamålet utan att säljaren normalt sett får anses ha godtagit det särskilda ändamålet om köparen har beskrivit det för säljaren och varan därefter har sålts. Utredningen anser därför att ändringen inte bör medföra någon större praktisk skillnad jämfört med den nuvarande regleringen.

Nämnden konstaterar dock att den föreslagna ordalydelsen ger en tydlig indikation på att det krävs ett aktivt handlande av säljaren och att det inte räcker för köparen att endast informera utan denne måste också säkerställa att säljaren har godtagit det särskilda ändamålet. Nämnden har förståelse för att ändringen krävs för att uppfylla kraven i varudirektivet, men vill särskilt framhålla att det finns en påtaglig risk för att förändringen, genom rättstillämpningen, faktiskt kan komma att innebära en stor praktisk skillnad i förhållande till den nuvarande bestämmelsen. Enligt nämnden är det tveksamt om författningskommentaren kan anses överensstämma med den föreslagna bestämmelsens ordalydelse. Detta bör övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

*5 kap. 8–10 och 12 §§*

I 5 kap. 8–10 och 12 §§ görs flera viktiga klargöranden. Nämnden välkomnar det och tillstyrker förslagen i denna del.

*Ny reglering av hävningsrätten, 5 kap. 11 §*

Enligt den föreslagna lagtexten i 5 kap. 11 § får köparen inte häva köpet om säljaren visar att felet är ringa. Det innebär en ändring av förutsättningarna för konsumentens rätt till hävning. Enligt paragrafens ordalydelse finns nämligen inte längre utrymme för hänsyn till felets subjektiva betydelse för köparen. Utredningen anför att avsikten inte är att inskränka hävningsrätten och att det även med den föreslagna bestämmelsen är möjligt att ta hänsyn till felets subjektiva betydelse för köparen.

Nämnden är tveksam till om den föreslagna bestämmelsens ordalydelse medger en sådan tolkning. Nämnden har förståelse för att ändringen är en följd av de krav som ställs i direktiven. Den föreslagna bestämmelsens utformning riskerar emellertid att medföra tillämpnings-svårigheter och en inskränkt hävningsrätt.

*Ändring av en digital tjänst, 10 kap. 18 §*

Enligt den föreslagna lagtexten i 10 kap. 18 § får näringsidkare ändra en digital tjänst under vissa förutsättningar och konsumenten ska informeras om ändringen. Enligt nämndens uppfattning framgår det inte klart vilka ändringar som omfattas av bestämmelsen. En streamingtjänst förändras exempelvis kontinuerligt genom att nytt innehåll tillkommer eller annat innehåll tas bort, vilket är något som konsumenterna också räknar med. Om bestämmelsen skulle tillämpas på sådana ändringar skulle konsumenten behöva ta emot en stor mängd information om ändringar. Nämnden anser att det finns behov av förtydligande i denna del.

*Språkliga synpunkter*

Den föreslagna lagstiftningen har ett språk som till stora delar är komplicerat och svårtillgängligt. Det gäller både de delar som är direkt hämtade från direktivet och de övriga delar som huvudsakligen är hämtade från konsumentköplagen. Nämnden har förståelse för att lagstiftningen är en harmonisering och att utredningen varit styrd av direktivets ordval m.m. Nämnden befarar dock att vissa av de nya begrepp som den föreslagna lagen introducerar kan komma att innebära vissa svårigheter när lagen tillämpas.

Ett stort antal ord och formuleringar bör kunna bytas ut och förenklas. Detta gäller inte minst i den del av lagstiftningen som är hämtad från konsumentköplagen, men det bör finnas ett sådant utrymme även när det gäller de delar som är hämtade från direktivet. Med hänsyn till att det är

fråga om lagstiftning som riktar sig till konsumenter anser nämnden att det är angeläget att den språkliga utformningen ses över i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

---

Detta remissvar har beslutats av nämndens ordförande Marcus Isgren och administrativa chefen Maria Berge. I handläggningen har juristen Ylva Lindén deltagit som föredragande.